

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 2 ΙΟΥΝΙΟΥ 2023
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΘΕΜΑ Α

Σύμφωνα με το συγγραφέα η υποβάθμιση της γυναίκας είναι διαχρονική, αφού ανέκαθεν δεν της απέδιδαν ανθρώπινη αξία και ίσα δικαιώματα με τους άντρες. Αντιμετωπιζόταν ως μέσο αναπαραγωγής, με απόρροια να βιώνει βία και εκμετάλλευση. Καθημερινά παγκοσμίως καταγράφονται περιστατικά βίας και, παρόλο που στις σύγχρονες κοινωνίες είναι παράνομα, οι ποικίλες μορφές εκδήλωσής της είναι συχνές. Έτσι, είναι αναγκαία η ύπαρξη ενσυναίσθησης και η συνεχής προσπάθεια για απόδοση δικαιοσύνης.

Λέξεις 65

ΘΕΜΑ Β

B1.

1. γ
2. γ
3. β
4. β
5. α

B2.

Προφανώς: έμφαση, βεβαιότητα

Δίνει έμφαση και επιβεβαιώνει το γεγονός ότι οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν διαφορές.

Όμως: αντίθεση

Εστιάζει στην αντίθεση ότι, αν και οι γυναίκες και οι άνδρες έχουν διαφορές, στην ουσία, είναι όλοι άνθρωποι.

Δηλαδή: επεξήγηση

Επεξηγεί και διευκρινίζει την ανθρώπινη πλευρά/ υπόσταση της γυναίκας, σ' όλες τις δράσεις της.

Επειδή: αιτιολόγηση

Αιτιολογεί ότι η κακοποίηση των γυναικών οφείλεται στη γυναικεία φύση τους.

Όστε: συμπέρασμα/ Αποτέλεσμα

Παραθέτει το αποτέλεσμα του νεοφεμινισμού στο δημόσιο διάλογο, όπου προβάλλεται η θυματοποίηση της γυναίκας

B3.

α. Πρόθεση του συγγραφέα στην τελευταία παραγράφου του κειμένου 1 είναι να ευαίσθητοποιήσει τον αναγνώστη/αναγνώστρια για τις αδικίες σε βάρος των γυναικών. Γλωσσικές επιλογές/εκφραστικά μέσα που εξυπηρετούν αυτή την πρόθεση είναι:

α' πληθυντικό πρόσωπο: «να αναλογιζόμαστε, να συμπονούμε ,να προσπαθούμε»

Με τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου ο συγγραφέας ευαίσθητοποιεί τον αναγνώστη απέναντι στη συλλογική ευθύνη που έχουμε όλοι με στόχο την εξάλειψη των ανισοτήτων που βιώνουν οι γυναίκες χωρίς ο ίδιος να αποστασιοποιείται. Επίσης, το κείμενο αποκτά προτρεπτικό χαρακτήρα και άμεσο, ζωηρό, επικοινωνιακό τόνο.

Συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο: δικαιοσύνη, ενοχή.

Το συναισθηματικά φορτισμένο λεξιλόγιο δημιουργεί συναισθηματική φόρτιση στον αναγνώστη, ο οποίος αναλογίζεται τη δική του ενοχή απέναντι στη διαιώνιση του φαινομένου αλλά και το χρέος του για την αποκατάσταση της δικαιοσύνης

Υποτακτική έγκλιση: να προσπαθούμε, να οραματιζόμαστε

Η υποτακτική προσδίδει έντονα προτρεπτικό χαρακτήρα και παραινετικό τόνο ,αλλά και την προσδοκία για την αποκατάσταση της αδικίας που βιώνουν οι γυναίκες.

β. Η συγγραφέας αντιπαραθέτει την έννοια του «κλασσικού» φεμινισμού με την έννοια του νεοφεμινισμού.

Η αντίθεση εξυπηρετεί την πρόθεση της συγγραφέως να αναδείξει τις διαφορές του «κλασσικού» φεμινισμού ο οποίος πρεσβεύει τη δυνατότητα βελτίωσης της θέσης της γυναίκας και της αποκατάστασης της ισότητας έναντι του νεοφεμινισμού που θυματοποιεί τη γυναίκα, δεικνύοντας τον προκαθορισμένο κοινωνικό της ρόλο ώστε να αντιληφθούν οι αναγνώστες τη διαφορετική προσέγγιση της γυναίκας κλασσικά. Έτσι γίνεται εύληπτη η δική της προτίμηση για τον «κλασσικό» φεμινισμό.

ΘΕΜΑ Γ

Γ1.

Ο πρωταγωνιστής στο κείμενο 3, βρίσκεται σε μια ιδιαίτερη συναισθηματική κατάσταση, καθώς βιώνει συναισθήματα φόβου, ενοχής, πίεσης και ντροπής. Είναι έκδηλο ότι η αδυναμία παραδοχής αυτού που του συμβαίνει επιτείνει τις ανασφάλειες και το εσωτερικό του αδιέξοδο, καταρρακώνοντάς τον. Μέσω της πρωτοπρόσωπης και αυτοδιηγητικής αφήγησης («κοίταξα, αναρωτιόμουν») παρουσιάζονται τα συναισθήματα που βιώνει, λόγω της ανεργίας αλλά και του αισθήματος αδυναμίας να ανταποκριθεί στα κοινωνικά στερεότυπα περί ανδρισμού. Ταυτόχρονα, προσδίδεται εξομολογητικός τόνος, ο οποίος αισθητοποιείται μέσω του εσωτερικού μονολόγου («με σούταραν από τη δουλειά») και εκφράζονται οι σκέψεις και τα συναισθήματά του. Ο ίδιος, όντας μέσα στο αυτοκίνητό του, είναι εγκλωβισμένος στην κίνηση και βρίσκεται σε ψυχικό αδιέξοδο, διότι, εξαιτίας του φόβου του να αντιμετωπίσει τη σύντροφό του και να της αποκαλύψει την κατάσταση του, συνεχώς αναβάλλει την ανακοίνωση της απόλυσής του. Αισθάνεται ντροπή και ενοχές, αφενός διότι είναι άνεργος, κατάσταση που, για τον ίδιο, δεν είναι επιτρεπτή για τους άντρες, αφετέρου, διότι αναγκάζεται να λέει ψέματα και να κρύβεται από τη γυναίκα του, κάτι που του προκαλεί μεγαλύτερο άγχος και τον οδηγεί σε απόγνωση. Προβληματίζεται και αναρωτιέται («τι σόι άντρας...να προχωρήσει παρακάτω») για το κατά πόσο ανταποκρίνεται στον

ρόλο του ως άνδρα και η αίσθησή του ότι αποτυγχάνει σε αυτόν επιτείνει το αδιέξοδο, στο οποίο βρίσκεται. Η αγωνία του αποτυπώνεται μέσω των πολλαπλών επαναλήψεων («να φανώ άντρας» και «οι αληθινοί άντρες») καθώς επανέρχεται η ανάγκη του να προτάξει την εικόνα εις βάρος της ουσίας, όπως επιτάσσουν τα κοινωνικά στερεότυπα. Τέλος, μέσω του μικροπερίοδου λόγου («οι αληθινοί άντρες...και τρίγωνη καρδιά») και του ασύνδετου σχήματος («οι αληθινοί άντρες...πονάνε πρακτικά») αποδίδονται emphaticά οι προσδοκώμενες από την κοινωνία συμπεριφορές των ανδρών, η οποία απαιτεί από αυτούς να προσδεύουν, να ξεπερνούν δυσκολίες, να είναι ορθολογιστές και να μην παρασύρονται από τα συναισθήματά τους.

Προσωπικά, κατανοώ την αντίδρασή του ήρωα, καθώς πιστεύω πως είναι αναμενόμενη. Πολλοί άνδρες νιώθουν ματαίωση, όπως ο ήρωας, και είναι δυστυχισμένοι, επειδή δεν μπορούν να ανταποκριθούν στα στερεότυπα με βάση το φύλο τους. Ωστόσο, θεωρώ ότι δυσκολεύει ο ίδιος τη ζωή του με αυτή τη στάση, ενώ θα αποφορτιζόταν και θα αισθανόταν καλύτερα, αν επέλεγε να εμπιστευθεί τη σύζυγό του και μέσω του γόνιμου διαλόγου να βρουν από κοινού μια λύση.

ΘΕΜΑ Δ

Δ1.

Α. ΝΑ ΑΝΑΦΕΡΕΤΕ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟ ΒΙΟ

1.

- **Φαινόμενα ενδοοικογενειακής βίας:** ταπείνωση ύβρεις, προσβολές, ξυλοδαρμοί:

Κάποιοι άνδρες χρησιμοποιούν τη σωματική τους υπεροχή για να καθυποτάξουν τις συζύγους τους, θεωρώντας ότι πρέπει να τις καταστήσουν «πειθήνια όργανά» τους.

- Σε πολλές οικογένειες δεν υπάρχει ισότιμη γονεϊκή ευθύνη και ορθή κατανομή των εργασιών μέσα στο σπίτι. Η γυναίκα αναλαμβάνει τόσο τις οικιακές εργασίες, τη μελέτη και τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών, ενώ παράλληλα καλείται να εργάζεται κι εκτός σπιτιού.

2.

- Αυξάνονται ανησυχητικά οι γυναικοκτονίες και τα κρούσματα σεξουαλικής παρενόχλησης γυναικών και σεξουαλικής κακοποίησης. Γυναίκες κακοποιούνται ανηλεώς και δυστυχώς συχνά η κατάληξη είναι ολέθρια. Τα περιστατικά γυναικοκτονιών λαμβάνουν, πλέον, ανησυχητικές διαστάσεις και στη χώρα μας.
- Άλλες πάλι δέχονται συνεχείς πιέσεις και αδιάλειπτο εκφοβισμό, για να υποκύψουν στις «ορέξεις» του εργοδότη τους ή ενός «ισχυρού» άνδρα που θα τους διασφαλίσει το εργασιακό τους μέλλον ή θα τους προσφέρει δυνατότητες ανάδειξης (π.χ. στο χώρο του θεάματος).

3.

- Συχνές είναι οι καταγγελίες για μισθολογικές διακρίσεις και παραβίαση κάποιων εργασιακών δικαιωμάτων και κεκτημένων της γυναίκας, όπως οι άδειες τοκετού και μητρότητας. Κάποιοι, μάλιστα, εργοδότες θεωρούν τη μητρότητα τροχοπέδη στην αποτελεσματικότητα και την παραγωγικότητα της γυναίκας ως εργαζόμενης μητέρας.
- Οι γυναίκες δεν έχουν τις ίδιες ευκαιρίες ανάδειξης σε υψηλές νευραλγικές θέσεις, σε διοικητικές θέσεις ευθύνης, ενώ παράλληλα είναι περιορισμένη η εκπροσώπηση τους σε καίριας σημασίας θεσμικά όργανα και στην πολιτική ζωή, καθώς κάποιοι δεν εμπιστεύονται τις νοπτικές τους ικανότητες και τη δεξιότητά τους στο χειρισμό κρίσιμων καταστάσεων και τη λήψη σοβαρών αποφάσεων.

4.

- Σε τριτοκοσμικές χώρες η θέση της γυναίκας είναι ανύπαρκτη. Θεωρείται «κτήμα» του πατέρα ή του άντρα της, ένα «αντικείμενο» εκμετάλλευσης ακόμα και αγοροπωλησίας! Σε τέτοιες χώρες δεν τίθεται θέμα για δικαίωμα στη μόρφωση, την εργασία, στο εκλέγειν και το εκλέγεσθαι.

B. ΕΣΕΙΣ ΩΣ ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΣΥΜΒΑΛΛΕΤΕ ΕΜΠΡΑΚΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ;

- 1. Στις διαπροσωπικές σχέσεις: Αποδοχή της ταυτότητας φύλου και του σεξουαλικού προσανατολισμού, διάλογος και σεβασμός της ελεύθερης

βούλησης και της διαφορετικής άποψης, καταδίκη και καταγγελία οποιασδήποτε μορφής βίας (σωματικής, λεκτικής), κατάκριση και απόρριψη αναρτήσεων και δημοσιεύσεων σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης που αναπαράγουν τα έμφυλα στερεότυπα και την παραγόμενη βία, στοχοποιώντας τις γυναίκες.

- **2. Οι νέοι ως μέλη της οικογένειας:** Ισότιμη – αναλογική συμμετοχή στις οικογενειακές υποχρεώσεις, όπως οι οικιακές εργασίες και η γενικότερη φροντίδα του σπιτιού.
- **3. Οι νέοι στη μελλοντική τους οικογένεια:** Ισότιμη γονεϊκή ευθύνη και συμμετοχή στην ανατροφή των παιδιών, επιμερισμός οικονομικών υποχρεώσεων.
- **4. Σχολική και φοιτητική ζωή:** Καταδίκη και άρση των έμφυλων στερεοτύπων, ισότιμη συμμετοχή αγοριών και κοριτσιών σε σχολικές δραστηριότητες, όπως μουσικοχορευτικές εκδηλώσεις, θεατρικές παραστάσεις, αθλητικές δράσεις, προστασία και φροντίδα θυμάτων έμφυλης βίας.
- **5. Στην εργασία:** Η νέα γενιά οφείλει να σέβεται και να αποδέχεται την ισότητα των εργασιακών δικαιωμάτων, να καταγγέλλει οποιαδήποτε παραβίασή τους, να διεκδικεί τη βελτίωση της κείμενης νομοθεσίας για την προστασία της μητρότητας και της πατρότητας (αμοιβές, επιδόματα, άδειες, ασφάλιση)
- **6. Στην πολιτική ζωή:** Οι νέοι οφείλουν να συμμετέχουν ενεργά στα κοινά ανεξαρτήτως φύλου, να ασκούν κριτική στην εξουσία, να διατρανώνουν το αίτημα της ισότητας και της ισοτιμίας των φύλων μέσα από ειρηνικές πορείες και διαμαρτυρίες, να αξιολογούν πολιτικές και επιχειρήματα, όχι με γνώμονα το φύλο αλλά με κριτήριο την ορθότητα των επιχειρημάτων και το σεβασμό στα δημοκρατικά και ανθρωπιστικά ιδεώδη.

Επιμέλεια: Μανωλάκη Αγγελική
Πατέρα Αγγελική
Πολυκρέτη Ελίζα
Τσιάκαλου Μαρία
Τρανουδάκη Βασιλική
Φλέγκας Κωνσταντίνος